UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia Sacra Et Hvmana Libri XVI

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

10. Cupido Praxitelis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-70090

Visual Library

Φοῖβος ἀκερσεκόμης κεχαλασμένα βόστρυχα σείων:

Phœbus coma intonſus, ſolutos cincinnos quatiens.

Genu gratus, θηλείας παρειὰς, dixit Callimachus in Apolline, v. 37.

Præmulſis antys.

Antiæ muliebres, capilli demiſsi in frontem appellari ex Græco videntur, quod enim nos *contra*, illi ἀντὶ dicunt.

Feſtus Adhelmus de laudibus virginitatis, cap. 28. Antiæ frontis, & temporum cincinni calamiſtro criſpantur.

Capronæ equorum iubæ in frontem deuerſæ, dictæ quaſi à capite pronæ.

Comas fluitare Capronas dixit Lucilius.

Nec mirum, ſi de hominibus dixerit, nam & iubam virilem, capillum nominat Senec. de breuitate vitæ, tit. 1. Quomodo excandeſcũt, ſi quid ex iuba ſua decilum eſt.

Veſtis textu tenuis. Citharœdi vbique magno veſtis cultu, atque choragio depinguntur. Talis, qui deſcribitur à Cicerone, 4. ad Herenn. Talis, qui à Luciano, & Apuleio Flor. l. 2.

IN HOC GENERE DESCRIPTIONVM PICTI, ET FLORENTES *ſunt Græci ſophiſtæ, vt Philoſtratus, & Calliſtratus, ex quibus deſcriptiones aliquot ſubÿciam, quas ego verti, non quidem ad verbum, vt interpres, ſed paulo liberius, vt Orator.*

Ex Calliſtrato.

CVPIDO PRAXITELIS.

Deſcriptio X.

Ex Calliſtrato. Ἔρως ἦν Πραξιτέλους τέχνημα, ὁ ἔρως αὐτός, παῖς ἀνθηρός, καὶ νέος, πτέρυγας ἔχων, καὶ τόξα, χαλκὸς δὲ αὐτὸν ἐτύπου, καὶ ὡς ἂν ἔρωτα τυπῶν τύραννον θεὸν, καὶ μέγαν, καὶ αὐτὸς ἐδυναστεύετο. οὐ γὰρ ἠνείχετο χαλκοῦς εἶναι τὰ πάντα, ἀλλ' ὅσον ἦν, Ἔρως ἐγίνετο. εἶδες ἂν τὸν χαλκὸν θρυπτόμενον, καὶ εἰς εὐσαρκίαν ἀμηχάνως χλιδῶντα, καὶ, ὡς βραχέως εἰπεῖν, τὰ ἀναγκαῖα πληροῦν ἑαυτῇ τὸν ὕλην ἀρκοῦσαν; ὑγρὸς μὲν ἦν, ἀμοιρῶν μεγαλειότητος. χαλκῷ δὲ ἔχων συνῳδὸν τὴν χροίαν εὐαλθὴς ἑωρᾶτο. τῶν δὲ κινήσεως ἔργων ἐστερημένος, ἕτοιμος ἦν δεῖξαι κίνησιν. εἰς μὲν γὰρ ἕδραν στάσιμον ἵδρυτο. ἠπάτα δὲ ὡς καὶ τῆς μετεώρου κυριεύων φορᾶς. ἐγαυροῦτο δὲ εἰς γέλωτα, ἔμπυρόν τι, καὶ μείλιχον ἐξ ὀμμάτων διαυγάζων, καὶ ἦν ἰδεῖν ὑπακούοντα τῷ πάθει τὸν χαλκὸν, καὶ δεχόμενον εὐκόλως τοῦ γέλωτος μίμησιν. ἵδρυτο δὲ, εἰς μὲν τὴν κορυφὴν τὸν δεξιὸν ἐπικάμπτων καρπὸν, τῇ δὲ ἑτέρᾳ μετεωρίζων τὸ τόξον, καὶ τὴν τῆς βα-

CVpido erat Praxitelis artificium, ipſemet Cupido, puer floridus, tener, pinnatus, arcu, & ſagittis ferox, ex ære molliſsimè conformatus: atque, vt Cupidinem magnum, & dominatorem Deum effingens, ipſum etiam metallum imperioſius dominari videbatur: non enim iam ferebat omninò æris ſpeciem, ſed quantum naturæ ratio patiebatur, totum cedebat in Cupidinem. Videres quippe æs delicijs affluens, & mirum in modum carnis mollitia, teneritateq́ue luxurians, atque, vt ſummatim dicam, ad neceſſarias quaſque partes explendas materiam ſeipſa planè contentam: Siquidem molliculus erat puer, à maieſtate alienus, qui & ipſi quoque æri congruentem colorem nactus, fœliciter adoleſcere cernebatur Iam, licet motionis expers, emicanti ſimilis erat, & in firma baſi collocatus, ſpectantium fallebat oculos, quaſi iam pinnis aërem euerberaret. Quin etiam iactabat ſeſe profuſior in riſum, igneo quodam, & mellito aſpectu fulgurans, & videre quidem fas erat, æs affectui obtemperans, & ad riſus imitationem belliſsimè compoſitum. Erectus inſuper fuit, brachio ad verticem dextrum inflexo, alte-

σεως ἰσῤῥοπίαν ἐπικλίνων ἐπὶ τὰ λαιά. τὴν γὰρ τῆς ἀριστερᾶς λαγόνος ἔκστασιν ἀνίστη πρὸς τὴν εὐμαρότητα, τοῦ χαλκοῦ τὸ στεγανὸν ἐκκλάσας· πλόκαμοι δὲ αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἐσκίαζον, ἀνθηροὶ, καὶ ἔνουλοι, νεοτήσιον ὑπολάμποντες ἄνθος, καὶ ἦν θαυμαστὸς οἷος ὁ χαλκός. ἰδόντι μὲν γὰρ, ἔρευθος ἀπέστιλβεν, ἐξ ἄκρων βοστρύχων ἀπορρέον. ἁπτομένου δὲ ἡ θρὶξ ὑπεξανίστατο, μαλθακιζομένη πρὸς τὴν αἴσθησιν. ἐμοὶ δὴ θεασαμένῳ τὴν τέχνην, ἐπῄει πιστεύειν ὅτι καὶ χορὸν ἤσκησε κινούμενον Δαίδαλος, καὶ χρόα παρεῖχεν αἴσθησιν. ὅπου Πραξιτέλης, εἰς τὴν εἰκόνα ἔρωτος ἐνέθηκε μικροῦ, καὶ νοήματα, καὶ πτέρυγι τὸν ἀέρα τέμνειν ἐμηχανήσατο.

altera manu arcum attollens, & in hac inceſſus æquilibritate paulò ad læuam proiectior, etiam ſiniſtri lumbi deflexio propendebat, ad æris facilem tractationem ſoliditate molliter infracta: Cincinnuli verò florigeri, & criſpantes caput eius inumbrabant. iuuenili ſublucentes flore, qui plurimum gratiæ metallo aſperſerat: ſed enim intuenti rubor quidam affulgebat, à cincinnorum fimbrijs euibratus: & contrectanti capillus ſurrigebat modica titillatione deluſis ſenſibus blandiente. Mihi certè, dum artem accuratius contemplarer, ſubierat animum credere: Dædalum, etiam choræam verſatilem elaboraſſe, & colorem ſenſibus animaſſe, quando Praxiteles in muta Cupidinis imagine, quædam etiam fermè ſenſa incluſerat, & ipſum alarum remigio aërem celerrimè ſecantem ſolertius effinxerat.

Notæ ad Cupidinem.

De hoc Cupidine Praxitelis legendus Pauſanias in Atticis. Scholiaſtes Anthologiæ. Iulianus à præfectis AEgypti, Tullius Geminus, & Leonides in epigrammatis de eodem ſcriptis.

Τύραννον θεὸν *Alcibiadis Cupido erat fulminator, vt habes in iconibus. Vide ornatiſſimas deſcriptiones Oppiani, de amoris tyrannide, quarum memini in theſauro.*

Εγαυρόωντο *Similiter Iulianus,* κλίνας αὐχένα γαῦρον.

Μείλιχον διὰ τοῦτο γελᾷ, καὶ μείλιχός ἐστι; *Palladis in Theſpio Cupidine.*

VOLVIT ET APVLEIVS ISTAS GENTILIVM DEORVM PICTURAS *ſtylo florido perſequi. ſed propter ſermonis inſolentiam, longè Græcis deterior eſt. Sic autem iudicium Dearum deſcribit.*

Deſcriptio XI.

ERat mons ligneus ad inſtar inclyti montis illius, quem vates Homerus Idæum cecinit, ſublimi inſtructus fabrica, conſitus viretis, & viuis arboribus, ſummo cacumine, de manibus fabri fonte manante, fluuiales aquas eliquans. Capellæ pauculæ tondebant herbulas, & in modum Paridis Phrygij paſtoris, in barbaricis amiculis, humeris defluentibus pulchrè induſiatus adoleſcens, aureâ tiarâ contecto capite, pecuarium ſimulabat miniſterium. Adeſt luculentus puer nudus, niſi quod ephebia chlamyde ſiniſtrum tegebat humerum, flauis crinibus vſquequaq; conſpicuus, & inter comas eius aureæ pinnulæ cognatione ſimili ſociatæ prominebant: quem caduceum, & virgula Mercurium indicabant. Is ſaltatoriè procurrens, malumque bracteis inauratum dextra gerens, ei qui Paris videbatur, porrigit, quæ mandaret Iupiter nutu ſignificans, protinus gradus ſcitulè referens è conſpectu faceſsit. Inſequitur puella vultu honeſta, in Deæ Iunonis ſpeciem ſimilis, nam & caput ſtringebat diadema * candidum, ferebat & ſceptrum.

* *Alia candida.*

Irrupit alia, quam putares Mineruam, caput contecta fulgenti galeâ, & oleaginea corona tegebatur ipſa galea, clypeum attollens, & haſtam quatiens, & qualis illa, cum pug-